

Милан МАЂАРЕВ

DIES IRAE

Краљевачко позориште, у текућој сезони, слави четрдесет година континуираног деловања. Многи редитељи су за то време радили, а по некима се памте и одређени периоди. Деведесете ће несумњиво у анализа Позоришта остати забележене као године Александре Ковачевић. *Ситара времена* Харолда Пинтера, *Пешице* Славомира Мрожека, *Школа за жене* Жана Батиста Поклена Молијера и *Љубинко и Десанка* Александра Поповића, представљају сценски уобличене креативне радионице у којима се потенцира процес стваралаштва. Поменуте представе Александре Ковачевић су овенчане многобројним наградама на фестивалима алтернативног усмерења као што су БРАМС и МЕС Панчево.

Александра Ковачевић се после краће паузе враћа на матичну спену поставком драме *Dies irae* (у преводу *Бојсји инев*) македонског аутора Жанине Мирчевске. Свето тројство аристотеловске драматургије у тексту је замењено јединством места – безличне мотелске собе са гостима, у временском распону од педесет година. Редитељ семиотичким измештањем успоставља јединство радње, времена и места у оквиру магијског реализма представе. Ликови нових сцена се појављују раније него што то позоришне конвенције налажу, воајерски посматрају радњу, а затим, у завршној сцени, демистификовани духови позирају са главним јунаком представе – мотелском собом. *Ad spektatores* или, једноставније речено, говор на публику, примењен је у тренуцима измењене перцепције актера (дрога, алкохол и сенилност) и тада се са треском руши традиционални »четврти зид«, остављајући непријатно разодевене извођаче и публику. Александра Ковачевић је представник редитељског театра, са израженим смислом за импровизацију текстуалног предлошка, за постављање комада фрагментарне драматургије и егзистенцијалистичке оријентације.

Зоран Дамјановић игра лик мототркача Петра званог Шајбна од његове 22 године и прве брачне ноћи са Мартом, па све до златне свадбе. У уводној сцени глумац на прагу средњих година је са задивљујућом лакоћом и убедљивошћу одиграо младића који прву брачну ноћ зачињује пушењем цоинта и играма са далеком асоцијацијом секса. У другој сцени, он је прерано остарели аутомеханичар који још увек воли, али сада на граници мржње, своју фрустрирану, дебелу Марту. У трећој, он је старац осуђен на фотографско памћење, док је Марта, по инверзном принципу, све заборавила враћањем у детиње доба. Коначни

заборав и одмор од промашеног живота Петар Шајбна налази у већ одавно спремном мртвачком сандуку. Биљана Костантиновић, са моћном експресијом и способношћу за карактеролошко сенчење, игра Марту од младих дана до дубоке старости. Она је у уводној сцени неискусна по свим питањима и лудо заљубљена у Шајбну, са назнаком типично женског прагматизма. После двадесет година изгубила је илузију о заједничком породу са Петром, самоубилачки једе и реда ради посећује бање за нероткиње. У последњој заједничкој сцени са Петром она бриљантно са комичарским рафинманом импровизује бацајући папирне авионе према публици. Смрт мужа, у заносу игре, и не примећује. Драган Хамовић игра широку палету осећања Виктора који се мазохистички враћа на место убиства своје жене гоњен грижом савести са примесом неизлечиве љубоморе. Јелена Бартуловић игра са ироничном дистанцом Викторову жену, прво прнохуморно настројену а затим као злочестог духа. Миломир Недељковић игра рутински лик стогодишњака Дизеа који се током представе волшебном подмлађује до братаде бебе. Славољуб Ђорђевић као возач Вања и корпулентни Вукман Ракочевић у улози Гере, одиграли су инверзне карактере из филма *Село моје мало* Ђорџија Менцла. Две лезбејке, од средњошколских дана до позне старости, одиграле су Сабина Савковић и Милица Илић.

Сценски простор у знацима креирао је Велизар Србљановић, док је функционалне костиме урадила Љиљана Петровић.